

УДК 342.(477)

*Олександр Васильович Скрипнюк,
директор Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України
ORCID: 0000-0001-7052-3729*

*Анжеліка Романівна Крусян,
вчений секретар Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, професор
ORCID: 0000-0001-6437-2864*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Постановка проблеми. Розвиток сучасної правової держави неможливий без належного наукового осмислення конституційно-правових процесів. Адже саме конституційне право визначає основи конституційного ладу, засади організації державної влади та місцевого самоврядування, взаємодію держави та громадянського суспільства, гарантії прав і свобод людини, регулює інші правовідносини в системі людина – суспільство – держава, а також визначає ціннісні орієнтири правового порядку та забезпечує методологічну основу для розвитку галузевого законодавства.

Конституційне право – це юридична наука, галузь права та законодавства, навчальна дисципліна, а також конституційна практика. Кожен із цих проявів конституційного права має свою характеристику та певні особливості, які є характерними щодо кожного етапу розвитку державності. Адже конституційне право в усіх його проявах (як науки, галузі права і законодавства, навчальної дисципліни, практики державотворення) завжди є сучасним, завжди стоїть на рівні свого часу, досліджуючи, регулюючи, вивчаючи та відображаючи сучасні реалії існування та розвитку держави та організованого суспільства.

У сучасних умовах трансформації політико-правової системи України, пов'язаних із процесами демократизації, європейської інтеграції та необхідністю забезпечення національної безпеки, зростає значення наукових досліджень у сфері конституційного права. Особливої актуальності ці питання набувають у зв'язку з наслідками повномасштабної збройної агресії РФ проти суверенної України у 2022 році, що потребує переосмислення ролі конституційно-правових механізмів функціонування держави, визначення стратегії повоєнного відновлення України, а також з'ясування тенденцій подальшого сталого розвитку української державності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Конституційно-правова проблематика є предметом широких та активних наукових розвідок як у вітчизняній, так і в зарубіжній юридичній науці. Сучасні наукові праці присвячені дослідженню теоретичних основ конституціоналізму, функціону-

вання системи державної влади та місцевого самоврядування, забезпечення прав і свобод людини, реформування конституційно-правових інститутів тощо.

Вагомий внесок у розвиток сучасної доктрини конституційного права зробили такі українські науковці, як: Ю. Барабаш, О. Батанов, О. Бориславська, О. Васильченко, С. Головатий, М. Орзіх, М. Козюбра, О. Марцеляк, В. Мелашенко, Ю. Тодика, О. Фрицький, В. Шаповал, Ю. Шемшученко та ін. У працях цих провідних вчених досліджувались фундаментальні питання теорії конституційного права, конституціоналізму, форм демократії, верховенства права, функціонування державної влади та розвитку місцевого самоврядування, конституційно-правового статусу людини і громадянина та ін. Крім того, учені-конституціоналісти доволі активно розглядають проблеми європеїзації українського конституційного права та імплементації міжнародних і, зокрема, європейських стандартів у національне законодавство та їх практичне впровадження у вітчизняні конституційно-правові реалії.

Водночас у науковій літературі недостатньо уваги приділяється комплексному доктринальному аналізу сучасних тенденцій розвитку вітчизняної науки конституційного права в аспекті активізації процесів євроінтеграції, актуалізації розвитку українського конституціоналізму та в умовах нових суспільно-політичних викликів і загроз, зокрема тих, що виникли внаслідок російсько-української війни. Це зумовлює необхідність подальших наукових розвідок, спрямованих на осмислення трансформацій конституційно-правової доктрини та визначення перспектив її розвитку.

Метою статті є визначення та системно-оглядова характеристика ключових тенденцій розвитку сучасної науки конституційного права в Україні шляхом аналізу еволюції конституційно-правової доктрини, з'ясування впливу на її формування європейських правових стандартів і трансформацій, зумовлених сучасними суспільно-політичними реаліями, зокрема умовами війни, а також окреслення перспективних напрямів подальшого розвитку конституційно-правових досліджень.

Основні результати дослідження. Конституційне право сьогодні дедалі більше постає як інтегративна, ціннісно-орієнтована наука, здатна реагувати на виклики європейської інтеграції, демократичної трансформації, цифровізації та безпекових загроз тощо.

Системний аналіз конституційно-правових практики та сучасного етапу вітчизняного державотворення надає підстави виокремити декілька основних тенденцій у розвитку української конституційно-правової науки, які потребують доктринального осмислення та опрацювання.

Першочерговим напрямом розвитку науки конституційного права в Україні є впровадження в конституційно-правові реалії ціннісних засад сучасного українського конституціоналізму. Йдеться не лише про формально-юридичні принципи, а й про глибинні світоглядні орієнтири, які визначають зміст і спрямованість конституційного регулювання, що зумовлює важливість формування аксіологічної парадигми науки конституційного права України.

У центрі сучасних наукових досліджень перебувають: права людини як фундаментальна конституційна цінність і сенс функціонування системи сучасного конституціоналізму, забезпечення та захист яких набуває особливого значення в сучасних умовах; верховенство права як інтегративний принцип, що охоплює правову визначеність, пропорційність, заборону свавілля, справедливість, законність тощо; народовладдя та його сучасні форми реалізації в реаліях воєнного стану в Україні; конституційна ідентичність України як поєднання національних традицій та європейських правових стандартів і цінностей. Наукове осмислення цих категорій сприяє формуванню аксіологічно цілісної моделі сучасного українського конституціоналізму. Отже, цей напрям розвитку української конституційно-правової науки можна визначити як тенденцію аксіологізації вітчизняного конституційного права.

Наступним стратегічним напрямом розвитку конституційно-правової науки є європеїзація конституційного права, зумовлена курсом України на європейську інтеграцію. Конституційно-правова доктрина дедалі більше орієнтується на: європейські стандарти у сфері демократії, прав людини та верховенства права; практику Європейського суду з прав людини як джерело конституційного тлумачення; концепцію «відкритої Конституції» до міжнародного права та права ЄС. У цьому контексті наука конституційного права виконує роль «медіатора» між національною правовою системою та європейським правовим простором.

Важливим чинником європеїзації є діяльність Ради Європи, членом якої Україна є з 1995 року. У межах цієї організації сформовано систему міжнародних правових стандартів, спрямованих на забезпечення демократії, верховенства права та прав людини.

Для української науки конституційного права важливим є не декларативне посилення на європейські стандарти, а формування методологічно коректних моделей їх інтеграції у внутрішній конституційний правопорядок – через конституційне тлумачення, законодавчу імплементацію та практику правозастосування. З цією метою в наукових дослідженнях слід більшу увагу приділити порівняльному аналізу конституційних моделей різних європейських держав. Це сприятиме впровадженню позитивного досвіду та формуванню сучасної конституційно-правової доктрини. Проте попри зростання наукового інтересу до порівняльного аналізу конституційно-правових явищ і формування української школи порівняльного конституційного права [див., напр.: 1, 2, 3] у сучасній науці конституційного права зберігається низка проблемних аспектів, що потребують подальшого доктринального осмислення. Насамперед ідеться про відсутність єдності підходів щодо визначення місця порівняльного конституційного права в системі юридичної науки – чи слід розглядати його як самостійний напрям наукових досліджень, чи передусім як методологічний інструмент пізнання конституційно-правових процесів. Водночас недостатньо розробленою залишається методологія порівняльних конституційно-правових досліджень, зокрема щодо критеріїв і підходів до зіставлення конституційних інститутів і моделей організації публічної влади в різних правових системах. Особливої уваги потребує проблема адаптації зарубіжного конституційного досвіду до національної правової системи з урахуванням особливостей української конституційної традиції, правової культури та сучасних суспільно-політичних викликів. У цьому контексті актуальним є також посилення ролі порівняльного підходу як інструменту виявлення глобальних тенденцій розвитку конституціоналізму та формування науково обґрунтованих підходів до подальшого розвитку вітчизняної науки конституційного права.

Однією з центральних тенденцій вітчизняної науки конституційного права є зростання уваги до проблематики прав і свобод людини. У сучасній конституційно-правовій доктрині права людини розглядаються як найвища соціальна цінність. Відповідно до Конституції України держава визнає людину, її життя і гідність найвищою цінністю та покладає на себе обов'язок забезпечувати і захищати права та свободи громадян.

Сучасні наукові дослідження зосереджуються на таких питаннях, як: розвиток інституціональних механізмів захисту прав людини; вдосконалення системи конституційних гарантій забезпечення прав людини; дослідження новітніх прав людини («четвертого покоління»). Тож права людини стають центральним елементом сучасної конституційно-правової доктрини, що надає підстави виокремити таку тенденцію розвитку конституційно-правової науки, як тенденція гуманізації конституційного права.

Сучасна наука конституційного права активно аналізує ефективність інституційної архітектури публічної влади в контексті теорії та практики сучасного конституціоналізму, метою якого є обмеження публічної влади на користь та в інтересах прав і свобод людини та громадянського суспільства. Цей напрям має прикладне значення, оскільки дає змогу виробляти науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення конституційного механізму влади в умовах трансформації державності, тому цю тенденцію розвитку конституційно-правової науки можна охарактеризувати як тенденцію праксеологізації конституційного права.

Так, у аспекті парадигми конституціоналізму актуальними є дослідження: ефективності механізму стримувань і противаг у системі поділу влади на три самостійні гілки (законодавчу, виконавчу та судову); парламентських процедур і стандартів законотворчості, зокрема в контексті реалізації Закону України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 року [4]; гарантій місцевого самоврядування та децентралізації влади.

При цьому слід виокремити такий актуальний напрям конституційно-правових досліджень, як удосконалення механізму стримувань і противаг, ефективність якого є одним із ключових показників розвитку сучасного українського конституціоналізму. Тим більше, що, як слушно зазначається в науковій літературі, «в умовах сучасних глобальних трансформацій, зміни традиційних форм політичної організації, виникнення нових викликів для демократії система стримувань і противаг

потребує постійного вдосконалення та адаптації до нових реалій, зберігаючи при цьому свою фундаментальну роль гаранта демократичного розвитку та захисту прав людини» [5, с. 96].

Отже, попри складні умови функціонування державної влади, зумовлені воєнним станом, збереження конституційного балансу в системі державної влади залишається необхідною умовою демократичного розвитку України, що потребує подальших наукових розвідок щодо модернізації механізму стримувань і противаг.

Суттєвим викликом для науки конституційного права став розвиток доктрини конституційних режимів в умовах надзвичайних обставин. Так, після початку російського вторгнення в Україну у 2022 році наукові дослідження зосередилися на аналізі правового режиму воєнного стану, проблематиці конституційно-правового забезпечення національної безпеки України, забезпеченні функціонування органів державної влади в умовах війни та особливостях реалізації прав і свобод громадян у надзвичайних обставинах.

Найбільш актуальною залишається проблема забезпечення та захисту прав людини під час війни. У контексті розвитку конституційно-правової доктрини допустимих обмежень прав людини в умовах воєнного стану принциповими стають: межі та критерії державного втручання; забезпечення пропорційності й правової визначеності; стандарти обґрунтування обмежень; гарантії проти «нормалізації надзвичайності» (коли тимчасові механізми стають постійними). В сучасних умовах воєнного стану в Україні ці питання набувають особливого значення. При цьому, як слушно зазначив Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, «подальше існування таких обмежень має періодично проходити трискладовий тест: вони мають бути передбачені законом, потрібними для цілей національної безпеки, забезпечення територіальної цілісності, громадського порядку і запобігання правопорушенням та ін., а також мають бути необхідними в демократичному суспільстві» [6]. Підтримуючи цей «трикутник» правомірності обмеження прав людини (законність, правомірна мета та необхідність у демократичному суспільстві), водночас слід підкреслити, що він є лише концептом, який має бути покладений в основу більш розгалуженої науково-практичної формули обмеження прав людини в умовах воєнного стану в Україні [див. докладніше: 7]. Отже, у контексті тенденції формування конституційно-правової доктрини конституційних режимів можна виокремити тенденцію доктринального уточнення меж обмеження прав і свобод людини.

Новітнім напрямом розвитку науки конституційного права є дослідження цифрового конституціоналізму, який учені розглядають як «новий науковий концепт, який сьогодні знаменує, з одного боку, трансформацію традиційного конституціоналізму до нових цифрових реалій, а з іншого – конституціоналізацію регулювання відносин в інтернеті» [8, с. 9]. Цей напрям демонструє здатність конституційного права адаптуватися до технологічних змін і формувати нові конституційні гарантії в умовах цифрової епохи. Адже стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту (ШІ) формує нову реальність функціонування публічної влади та зумовлює трансформацію конституційно-правової доктрини. У сучасній науково-практичній парадигмі конституціоналізму ШІ розглядається не лише як інструмент цифровізації держави, а як чинник, що впливає на механізми забезпечення прав людини, реалізацію принципу верховенства права та демократичну легітимність владних рішень.

Звідси основними предметними напрямами наукових досліджень у контексті розвитку теорії цифрового конституціоналізму мають бути: захист персональних даних і приватності у цифровому середовищі; свобода вираження поглядів у цифровому середовищі; конституціоналізація цифрових прав людини [див. напр.: 9]; алгоритмічна прозорість і недискримінація; електронна демократія та е-урядування; ШІ в контексті науково-практичної парадигми сучасного конституціоналізму.

Для України ця проблематика має не лише національний, а й європейський вимір та інтеграційне значення. У контексті набуття статусу країни – кандидата на вступ до ЄС імплементація цифрових стандартів ЄС стає складовою процесу конституційної європеїзації та відповідно змістовно пов'язане з тенденцією європеїзації конституційного права України. Це означає: гармонізацію національного законодавства з європейськими підходами до правового регулювання ШІ, зокрема, у контексті Акта про штучний інтелект 2024 року (Регламент (ЄС) № 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13.06.2024, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту); запровадження механізмів алгоритмічної прозорості та підзвітності; забезпечення ефективного

судового контролю за автоматизованими рішеннями органів публічної влади; недопущення використання ШІ у спосіб, що порушує права і свободи людини та ін.

Особливої актуальності ці питання набувають в умовах воєнного стану, коли технології ШІ застосовуються у сферах оборони, кібербезпеки, моніторингу інформаційного простору. Європейський досвід демонструє, що навіть у кризових ситуаціях держава зобов'язана зберігати баланс між безпекою та свободою, а тимчасові надзвичайні механізми не повинні трансформуватися в постійні практики цифрового контролю.

Отже, європейський вимір розвитку ШІ в конституційному контексті сприяє формуванню в Україні моделі цифрового конституціоналізму, в основі якої лежить поєднання технологічної інноваційності, безпекових потреб держави та безумовного пріоритету прав людини перед іншими соціальними цінностями та інтересами. У науково-практичному аспекті це означає перехід від фрагментарного регулювання цифрових процесів до системної доктрини конституційної відповідальності держави та конституційної легітиматії використання ШІ.

Висновки. Сучасна наука конституційного права України перебуває на етапі активного розвитку, що зумовлено глибокими політичними, соціальними та правовими трансформаціями українського суспільства. Актуальні напрями розвитку науки конституційного права в сучасній Україні відображають її перехід від суто нормативного аналізу до ціннісної, інституційної та правозахисної парадигми. Сучасна конституційно-правова доктрина: формує світоглядні засади правової держави; забезпечує європейську інтеграцію правової системи; поглиблює стандарти захисту прав людини; сприяє інституційній спроможності публічної влади; реагує на безпекові та технологічні виклики.

Зазначені процеси зумовлюють основні тенденції розвитку сучасної вітчизняної науки конституційного права, серед яких доцільно виокремити: аксіологізацію конституційного права, що проявляється в посиленні уваги до дослідження системи конституційних цінностей як засадничої основи функціонування українського конституціоналізму; гуманізацію конституційного права, пов'язану з утвердженням людиноцентричної парадигми та зростанням наукового інтересу до проблематики забезпечення і захисту прав і свобод людини; європеїзацію конституційного права, яка знаходить свій вияв у дослідженні процесів гармонізації національного конституційного законодавства з європейськими правовими стандартами; праксеологізацію конституційного права, що характеризується посиленням практичної спрямованості конституційно-правових досліджень та їх орієнтацією на вдосконалення механізмів функціонування публічної влади; розвиток доктрини конституційних режимів в умовах надзвичайних обставин, зумовлений необхідністю осмислення функціонування органів держави в умовах кризових станів; а також цифровізацію конституційного права, що відображає формування нових наукових підходів до дослідження впливу цифрових технологій на конституційні інститути та розвиток концепції цифрового конституціоналізму.

Конституційно-правова наука в сучасній Україні має бути реалістичною й практико-орієнтованою, тобто спрямованою на формування та вдосконалення вітчизняної конституційно-правової практики, забезпечення наукового обґрунтування правотворчих і державотворчих процесів, а також їх відповідності сучасним суспільним і політико-правовим викликам та стратегічним орієнтирам подальшого розвитку української держави і суспільства.

Список використаних джерел

1. Кириченко В. М., Куракін О. М. Порівняльне конституційне право: модульний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 256 с.
2. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 328 с.
3. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: підручник. 3-є видання. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 596 с.
4. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серпня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>
5. Пеца Д. Д. Система стримувань і противаг як суспільний феномен державно-правового розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2025. Вип. 91: частина 1. С. 96. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.1.13>

6. Щорічна доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Омбудсман України, 2024. URL: <https://ombudsman.gov.ua/>
7. Крусян А. Р. Особливості захисту прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні: конституційно-правовий аспект. *Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України*. 2024. Вип. 35. С. 348–361. DOI: 10.33663/0869-2491-2024-35-348-361
8. Костицький М. В., Бесчастний В. М., Кушакова-Костицька Н. В. Цифровий конституціоналізм: нова парадигма та перспективи розвитку в Україні. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 2 (24). С. 9–26. DOI: <https://doi.org/10.33270/02222402.9>
9. Верлос Н. Конституціоналізація цифрових прав людини: вітчизняна практика та зарубіжний досвід. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 129–133. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2020.21>

References

1. Kyrychenko V. M., Kurakin O. M. Porivnialne konstytutsiine pravo: modulnyi kurs. Kyiv: «Tsentr uchbovoyi literatury», 2012. 256 s. (in Ukr.).
2. Savchyn M. V. Porivnialne konstytutsiine pravo: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Yurinkom Inter, 2019. 328 s. (in Ukr.).
3. Savchyn M. V. Porivnialne konstytutsiine pravo: pidruchnyk. 3-ye vydannia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 596 s. (in Ukr.).
4. Pro pravotvorochu diialnist: Zakon Ukrainy vid 24 serpnia 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (in Ukr.).
5. Petsa D. D. Systema strymuvan i protyvah yak suspilnyi fenomen derzhavno-pravovoho rozvytku. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu*. Serii Pravo. 2025. Vyp. 91: chastyna 1. S. 96. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.1.13> (in Ukr.).
6. Shchorichna dopovid pro stan doderzhannia ta zakhystu prav i svobod liudyny i hromadianyna v Ukraini. Ombudsman Ukrainy, 2024. URL: <https://ombudsman.gov.ua/> (in Ukr.).
7. Krusian A. R. Osoblyvosti zakhystu prav i svobod liudyny v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: konstytutsiino-pravovyi aspekt. *Pravova derzhava: Shchorichnyk naukovykh prats Instytutu derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy*. 2024. Vyp. 35. S. 348–361. DOI: 10.33663/0869-2491-2024-35-348-361 (in Ukr.).
8. Kostytskyi M. V., Beschastnyi V. M., Kushakova-Kostytska N. V. Tsyfrovyi konstytutsionalizm: nova paradyhma ta perspektyvy rozvytku v Ukraini. *Filosofski ta metodolohichni problemy prava*. 2022. № 2 (24). S. 9–26. DOI: <https://doi.org/10.33270/02222402.9> (in Ukr.).
9. Verlos N. Konstytutsionalizatsiia tsyfrovykh prav liudyny: vitchyzniana praktyka ta zarubizhnyi dosvid. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2020. № 2. S. 129–133. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2020.21> (in Ukr.).

Скрипнюк О. В., Крусян А. Р. Основні тенденції розвитку науки конституційного права в сучасній Україні: доктринальний аналіз

Статтю присвячено визначенню та науковому аналізу основних тенденцій розвитку науки конституційного права в сучасній Україні в умовах політико-правових, соціальних та інституційних трансформацій, зумовлених процесами демократизації, європейської інтеграції та функціонуванням держави в умовах війни.

На основі узагальнення сучасних наукових підходів та системного аналізу конституційно-правової практики визначено основні тенденції розвитку вітчизняної науки конституційного права, серед яких виокремлено: аксіологізацію конституційного права, що проявляється в посиленні уваги до дослідження системи конституційних цінностей як засадничої основи функціонування конституційного ладу; гуманізацію конституційного права, пов'язану з утвердженням людиноцентричної парадигми та зростанням наукового інтересу до проблематики забезпечення і захисту прав і свобод людини; європеїзацію конституційного права, яка виявляється в дослідженні процесів гармонізації національного конституційного законодавства з європейськими правовими стандартами; праксеологізацію конституційного права, що характеризується посиленням практичної спрямованості конституційно-правових досліджень та їх орієнтацією на вдосконалення механізмів функціонування публічної влади; розвиток доктрини конституційних режимів в умовах надзвичайних обставин, зумовлений необхідністю осмислення функціонування органів держави в умовах кризових станів; а також цифровізацію конституційного права, що відображає формування нових наукових підходів до дослідження впливу цифрових технологій на конституційні інститути та розвиток концепції цифрового конституціоналізму.

Ключові слова: конституційне право України, наука конституційного права, конституційно-правова доктрина, конституційно-правова практика, сучасний український конституціоналізм, тенденції розвитку конституційного права, права людини, публічна влада, європейські стандарти, порівняльне конституційне право, аксіологізація конституційного права, європеїзація конституційного права, конституційні режими, цифровий конституціоналізм.

Skrypniuk O. V., Krusian A. R. Main trends in the development of constitutional law science in modern Ukraine: doctrinal analysis

The article is devoted to the definition and scientific analysis of the main trends in the development of modern constitutional law science in Ukraine in the context of political, legal, social and institutional transformations caused by the processes of democratization, European integration and the challenges associated with the functioning of the state in war conditions. It is substantiated that modern constitutional law science is gradually transforming from a predominantly normative-dogmatic approach to a complex doctrinal understanding of constitutional and legal phenomena through the prism of value-based, human-centered and institutional paradigms.

It is proven that the constitutional and legal doctrine plays a key role in the formation of modern Ukrainian constitutionalism, the development of the rule of law, the establishment of European standards of constitutional democracy, the deepening of mechanisms for the protection of human rights and freedoms, as well as in ensuring the institutional efficiency of public authorities. Based on the generalization of modern scientific approaches, the main trends in the development of domestic science of constitutional law have been identified, among which the following are distinguished: the axiologization of constitutional law, which is manifested in increased attention to the study of the system of constitutional values as the fundamental basis for the functioning of the constitutional system; the humanization of constitutional law, associated with the establishment of a human-centric paradigm and the growth of scientific interest in the issues of ensuring and protecting human rights and freedoms; Europeanization of constitutional law, which finds its expression in the study of the processes of harmonization of national constitutional legislation with European legal standards; praxeologization of constitutional law, which is characterized by an increase in the practical focus of constitutional and legal research and their orientation towards improving the mechanisms of functioning of public authorities; the development of the doctrine of constitutional regimes in emergency situations, driven by the need to understand the functioning of state bodies in times of crisis; as well as the digitalization of constitutional law, which reflects the formation of new scientific approaches to studying the impact of digital technologies on constitutional institutions and the development of the concept of digital constitutionalism.

A reasoned conclusion is made that the modern development of the science of constitutional law in Ukraine should be realistic and practice-oriented, aimed at the formation and improvement of domestic constitutional and legal practice, ensuring scientific substantiation of law-making and law-enforcement processes, as well as their compliance with modern social and political and legal challenges and strategic guidelines for the development of the Ukrainian state and society.

Keywords: constitutional law of Ukraine, science of constitutional law, constitutional-legal doctrine, constitutional legal practice, modern Ukrainian constitutionalism, trends in the development of constitutional law, human rights, public authority, European standards, comparative constitutional law, axiologization of constitutional law, Europeanization of constitutional law, constitutional regimes, digital constitutionalism.

DOI: 10.33663/2524-017X-2026-17-21-27

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.03.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 09.04.2026

Дата публікації: 30.04.2026